

Oikeusministeriölle

Asia: Lausunto Oikeusapu- ja edunvalvontavirasto-selvitys perustamisesta

Selvitystyö koskee Oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustamista.

Virastouudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat muun ohella oikeusapu- ja edunvalvonta-toimistojen resurssien nykyistä tehokkaampi kohdentaminen niiden ydintehtäviin, palvelujen saatavuuden, yhdenvertaisuuden ja asiakkaiden kielellisten oikeuksien turvaaminen, nykyisen valtakunnallisen ja monipaikkaisen organisaation säilyttäminen sekä valtakunnallinen ja verkostomainen toimivalta hallinto- ja taustatehtäviä varten.

Selvitystyön yhtenä lähtökohtana oli valtion virastorakennetta koskevien linjausten mukaisesti siirtää keskushallinnon operatiiviset tehtävät oikeusministeriöstä virastolle, jolloin oikeusministeriölle jäisivät valtioneuvostotasoiset tehtävät. Lisäksi selvityksessä tuli ottaa huomioon julkisten oikeusavustajien ja yleisten edunvalvojien tehtäviin liittyvät esteellisyyskysymykset.

Sinänsä johdonmukainen selvitystyö ei tuo uusia elementtejä siitä, millä lailla konkreettisesti uudistuksen tavoitteena oleva resurssien kohdentaminen olisi nykyistä tehokkaampi palvelujen saatavuuden, yhdenvertaisuuden ja asiakkaiden kielellisten oikeuksien turvaamisen kannalta. Selvää lienee, että digitaaliset ratkaisut saattavat tuoda etuja, mutta niitä tehdään todennäköisesti koko ajan riippumatta keskusvirastoratkaisusta. Virkamiesten kielitaidon parantaminen on tärkeää asiakkaiden oikeuksien kannalta. Parantamiskeinot voitaneen tehdä virastorakenteesta riippumatta.

Varsinaisesti uutta ja innovatiivista ei ole myöskään siinä, että jos keskushallinnon operatiiviset tehtävät siirretään oikeusministeriöltä virastolle, ei oikeusministeriöllä sen jälkeen ole niitä tehtäviä.

Selvitystyön tekeminen noudattaa hallituksen ohjelman mukaista strategiaa, eikä tässä lausunnossa puututa itse strategian tavoitteisiin.

Selvitystyössä on hyvin tuotu esiin sitä ongelmallisuutta, mitä esteellisyyskysymykset aiheuttavat monimuotoisuudessaan. Tähän on jo aikaisemminkin kiinnitetty huomiota ja jatkotyössä tulisi selvitystä edelleen jatkaa. Esteellisyyden merkitys on jatkuvasti korostunut viranomaistoiminnassa.

Edelleen selvitystyössä on hyvin tuotu esille jaksoissa 10-12 henkilöstömitoitus ja organisaatoratkaisuehdotus. Ne ovat hyvin ennustettavissa olleita, ei kovin edullisia ja varovasti arvioituja. Talousvaikutuksia koskevassa jaksossa 11.5 on todettu, että keskushallinto kykenisi tehokkaammin reagoimaan lainsäädäntömuutoksiin ja asiakkaiden palvelutarpeessa tapahtuviin muutoksiin. Tässä annetaan ymmärtää, että oikeusministeriö keskeisenä lainvalmistelijana ei pystyisi yhtä hyvin reagoimaan lainsäädäntömuutoksiin.